

Identificació de l'expedient

Resolució del procediment sancionador núm. PS 38/2023, referent a la Universitat Rovira i Virgili.

Antecedents

1. En data 23/03/2023, va tenir entrada a l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades un escrit de denúncia contra la Universitat Rovira i Virgili (URV), amb motiu d'un presumpte incompliment de la normativa sobre protecció de dades personals. La persona denunciant es queixava que la Unitat de Nutrició Humana de la URV va enviar un missatge de forma massiva sense ocultar les adreces electròniques de les persones destinatàries (30 persones). En el missatge, titulat "Ledfertyl Study – Nutrició Humana", es demanava participar en una enquesta.

Juntament amb la denúncia, aportava una imatge del missatge en què consten el remitent i les adreces electròniques de les persones destinatàries. En un cas concret, s'observa que l'adreça electrònica va acompanyada del nom i dos cognoms de la persona afectada; i, en alguns casos, l'adreça inclou el nom i primer cognom del destinatari.

2. L'Autoritat va obrir una fase d'informació prèvia (núm. IP 161/2023), d'acord amb el que preveu l'article 7 del Decret 278/1993, de 9 de novembre, sobre el procediment sancionador d'aplicació als àmbits de competència de la Generalitat, i l'article 55.2 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques (LPAC), per determinar si els fets eren susceptibles de motivar la incoació d'un procediment sancionador.
3. En data 04/05/2023, es va requerir l'entitat denunciada perquè informés sobre els motius pels quals en l'enviament abans esmentat no es va utilitzar l'opció de còpia oculta i si, habitualment, en la resta d'enviaments electrònics a més d'un destinatari, s'utilitzava aquesta opció. Així mateix, es va demanar que indiqués si disposava d'un protocol o instrucció sobre l'ús del correu electrònic i que, en aquest cas, n'aportés una còpia.
4. En data 18/05/2023, la URV va respondre el requeriment amb un escrit en què, pel que aquí interessa, exposava el següent:
 - Que es va consultar la persona investigadora principal del projecte a què fa referència el missatge denunciat, la qual va manifestar que "aquest correu electrònic es va enviar per equivocació sense ocultar les adreces electròniques de les persones destinatàries i que havent-se adonat d'aquesta incidència, es va enviar un correu posterior en el què demanava a cada participant de forma individual que descartessin el correu anterior, donant-los de nou la informació necessària d'acord amb el protocol del projecte."
 - Que en relació amb la qüestió de si, habitualment, en la resta d'enviaments electrònics s'utilitzava l'opció de còpia oculta, la investigadora principal va reiterar que el correu enviat sense còpia oculta "ha sigut una incidència atès que el que s'hauria d'haver enviat és un correu individual per a cadascun dels participants amb indicació del codi individual per poder contestar l'enquesta (...)."

- Que la URV disposa d'una normativa sobre l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació, la qual aportava juntament amb la resposta al requeriment.
5. En data 12/07/2023, la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades va acordar iniciar un procediment sancionador contra la URV, per una presumpta infracció prevista a l'article 83.5.a, en relació amb l'article 5.1.f, tots ells del Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes dades (RGPD).
 6. Aquest acord d'iniciació es va notificar a l'entitat imputada en data 14/07/2023 i es concedia un termini de 10 dies hàbils per formular al·legacions i proposar la pràctica de proves que considerés convenients per defensar els seus interessos.
 7. En data 26/07/2023, la URV va formular al·legacions a l'acord d'iniciació.
 8. En data 15/09/2023, la persona instructora d'aquest procediment va formular una proposta de resolució, per la qual proposava que la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades declarés que la URV havia incorregut en una infracció prevista a l'article 83.5.a en relació amb l'article 5.1.f, tots dos de l'RGPD.

Aquesta proposta de resolució es va notificar en data 15/09/2023 i es concedia un termini de 10 dies per formular al·legacions.

9. El termini s'ha superat amb escreix i no s'han presentat al·legacions.

Fets provats

La Universitat Rovira i Virgili va enviar a les 12:34 hores del dia 23/03/2023 un correu electrònic que portava per títol "Ledfertyl Study – Nutrició Humana", amb caràcter massiu, a un total de 30 persones destinatàries, sense fer ús de l'opció de còpia oculta. En conseqüència, tots els destinataris d'aquest correu van poder conèixer l'adreça electrònica de la resta i, en algun cas, el seu nom i cognom/s.

Fonaments de dret

1. Són d'aplicació a aquest procediment el que preveuen l'LPAC i l'article 15 del Decret 278/1993, segons el que preveu la DT 2a de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre, de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades. De conformitat amb els articles 5 i 8 de la Llei 32/2010, la resolució del procediment sancionador correspon a la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades.
2. L'entitat imputada no ha formulat al·legacions a la proposta de resolució, però sí que ho va fer a l'acord d'iniciació. Respecte d'això, es considera oportú reiterar a continuació la resposta motivada de la instructora a aquestes al·legacions.

En l'escrit d'al·legacions a l'acord d'iniciació, la URV argumentava que l'única dada que havia pogut vulnerar el deure de confidencialitat és l'adreça electrònica i que "en algun cas es pot deduir, tot i que no amb exactitud, el nom i cognoms de les persones." Afegia

que el correu electrònic controvertit es va enviar accidentalment i que “no hi ha cap dada més que s’hagi pogut vulnerar atès que el contingut del correu únicament s’informava de com accedir a una enquesta de les persones participants en el projecte.” Així mateix, manifestava que després de l’enviament es va adoptar la mesura correctora d’enviar un segon missatge individual a cadascun dels destinataris, per tal que descartessin el correu electrònic controvertit. En aquest missatge, també se’ls informava de l’enllaç per fer l’enquesta amb un codi assignat individualment (a cada participant), per fer-la anònimament.

També posava de manifest que les persones investigadores de la URV signen un compromís de confidencialitat de la informació i de protecció de dades personals. Per últim, exposava que, arran d’aquest incident, a l’apartat de “Regles i principis bàsics en matèria de protecció de dades personals” de la Guia emesa pels delegats de protecció de dades de la universitat s’hi havia inclòs un apartat que preveu que, en cas d’enviament de correus electrònics amb més d’un destinatari, s’ha de fer ús de l’opció còpia oculta.

Respecte d’aquestes al·legacions, en primer terme cal recordar que en l’escrit de resposta al requeriment d’aquesta Autoritat, presentat en el si de la informació prèvia que va precedir aquest procediment sancionador, la mateixa entitat va reconèixer que el correu electrònic controvertit va implicar la difusió de les adreces electròniques de tots els destinataris. Cal ressaltar la resposta de la URV, en el sentit que “es va enviar per equivocació sense ocultar les adreces electròniques de les persones destinatàries i que havent-se adonat d’aquesta incidència, es va enviar un correu posterior en el què demanava a cada participant de forma individual que descartessin el correu anterior.”

En aquest punt, és adient recordar la definició de “dada personal”, prevista a l’article 4.1 de l’RGPD: “toda información sobre una persona física identificada o identificable (el interesado); se considerará persona física identificable toda persona cuya identidad pueda determinarse, directa o indirectamente, en particular mediante un identificador como por ejemplo un nombre, un número de identificación, datos de localización, un identificador en línea o uno o varios elementos propios de la identidad física, fisiológica, genética, psíquica, económica, cultural o social de dicha persona.”

Per tant, tenint en compte que l’adreça electrònica és una dada personal, i que totes les persones destinatàries del correu electrònic van poder accedir a les adreces electròniques de la resta, es va produir una vulneració del principi de confidencialitat, previst a l’article 5.1.f de l’RGPD i l’article 5 de la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals (LOPDGDD).

3. En relació amb els fets descrits a l’apartat de fets provats, relatiu al principi de confidencialitat, cal acudir a l’article 5.1.f de l’RGPD, que preveu el següent:

“1. Los datos personales serán: (...)

f) tratados de tal manera que se garantice una seguridad adecuada de los datos personales, incluida la protección contra el tratamiento no autorizado o ilícito y contra su pérdida, destrucción o daño accidental, mediante la aplicación de medidas técnicas u organizativas apropiadas (integridad y confidencialidad).”

Per altra banda, és d'aplicació l'article 5 de l'LOPDGDD, que preveu el següent:

- “1. Els responsables i encarregats del tractament de dades així com totes les persones que intervinguin en qualsevol fase d'aquest estan subjectes al deure de confidencialitat a què es refereix l'article 5.1.f) del Reglament (UE) 2016/679.
2. L'obligació general que assenyalava l'apartat anterior és complementària dels deures de secret professional de conformitat amb la seva normativa aplicable
3. Les obligacions que estableixen els apartats anteriors es mantenen encara que hagi finalitzat la relació de l'obligat amb el responsable o encarregat del tractament.”

Durant la tramitació d'aquest procediment s'ha acreditat el fet descrit a l'apartat de fets provats, que és constitutiu de la infracció prevista a l'article 83.5.a de l'RGPD, que tipifica la vulneració de “los principios básicos para el tratamiento incluidas las condiciones para el consentimiento a tenor de los artículos 5, 6, 7 y 9” i entre els quals hi consta el principi de confidencialitat.

La conducta que aquí s'aborda s'ha recollit com a infracció molt greu a l'article 72.1.i de l'LOPDGDD, de la manera següent:

“La vulneració del deure de confidencialitat que estableix l'article 5 d'aquesta Llei orgànica.”

4. L'article 77.2 de l'LOPDGDD disposa que, en el cas d'infraccions comeses pels responsables o encarregats enumerats a l'article 77.1 d'aquesta llei, l'autoritat de protecció de dades competent:

“(…) dictarà una resolució declarant la infracció i establint, en el seu cas, les mesures que escaigui adoptar perquè cessi la conducta o es corregeixin els efectes de la infracció que s'hagi comès.

La resolució s'ha de notificar al responsable o encarregat del tractament, a l'òrgan del qual depengui jeràrquicament, si s'escau, i als afectats que tinguin la condició d'interessat, si s'escau.”

En termes similars a l'LOPDGDD, l'article 21.2 de la Llei 32/2010 determina el següent:

“2. En el cas d'infraccions comeses amb relació a fitxers de titularitat pública, el director o directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades ha de dictar una resolució que declari la infracció i estableixi les mesures a adoptar per a corregir-ne els efectes. (...)”

En aquest cas, tal com s'ha exposat en l'antecedent 4, s'ha fet palès que el correu electrònic controvertit, enviat sense fer ús de l'opció de còpia oculta, és un fet puntual i comès per un error humà. Respecte d'això, en el seu escrit d'al·legacions a l'acord d'iniciació la URV va manifestar que havia adoptat mesures correctores per corregir els efectes de la infracció. Per aquests motius, es considera innecessari requerir que s'adoptin més mesures correctores.

Resolució

Per tot això, resolc:

1. Declarar que la Universitat Rovira i Virgili ha comès una infracció prevista a l'article 83.5.a en relació amb l'article 5.1.f, ambdós de l'RGPD.

No cal requerir mesures correctores per corregir els efectes de la infracció, de conformitat amb el que s'ha exposat al fonament de dret 4.

2. Notificar aquesta resolució a la Universitat Rovira i Virgili.
3. Comunicar la resolució al Síndic de Greuges, de conformitat amb el que preveu l'article 77.5 de l'LOPDGDD.
4. Ordenar que es publiqui aquesta resolució al web de l'Autoritat (apdcat.gencat.cat), de conformitat amb l'article 17 de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre.

Contra aquesta resolució, que posa fi a la via administrativa d'acord amb els articles 26.2 de la Llei 32/2010 i 14.3 del Decret 48/2003, de 20 de febrer, pel qual s'aprova l'Estatut de l'Agència Catalana de Protecció de Dades, amb caràcter potestatiu l'entitat imputada pot interposar un recurs de reposició davant la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, en el termini d'un mes a comptar a partir de l'endemà de la seva notificació, d'acord amb el que preveuen l'article 123 i següents de la Llei 39/2015. També es pot interposar directament un recurs contenciós administratiu davant els jutjats contenciosos administratius de Barcelona, en el termini de dos mesos a comptar a partir de l'endemà de la seva notificació, d'acord amb els articles 8, 14 i 46 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa.

Si l'entitat imputada manifesta a l'Autoritat la seva intenció d'interposar un recurs contenciós administratiu contra la resolució ferma en via administrativa, la resolució se suspendrà cautelarment en els termes previstos a l'article 90.3 de l'LPAC.

Igualment, l'entitat imputada pot interposar qualsevol altre recurs que consideri convenient per defensar els seus interessos.

La directora